

تدوین کدهای اخلاقی در آموزش گروه علوم پزشکی

مجری: دکتر طاهره چنگیز

گروه: فلسفه، اخلاق پزشکی و علوم زیستی

سال شروع: ۱۳۹۱

سال پایان: ۱۳۹۵

چکیده

مقدمه

آموزش پزشکی فرآیند پیچیده‌ای است که در آن فراگیری مهارت‌های حرفه‌ای، کسب صلاحیت، توانمندی و ارزش‌ها همانند دانش و زمینه ادراکی تخصصی از اهمیت خاصی برخوردار است. بدیهی است دانشجویان پزشکی صرفاً از طریق خواندن کتاب و سخنرانی‌ها قادر به یادگیری مهارت‌های حرفه‌ای و بالینی نبوده و نیاز دارند این مهارت‌ها را در یک محیط واقعی و در تماس با انسان و حیوان فراگیرند. در چنین شرایطی لازم است اساتید، سرپرستان و پزشکان از آموزش دانشجویان پزشکی به روش اخلاقی اطمینان یابند و در محیط آموزشی فرصتی برای دانشجویان فراهم نمایند تا آن‌ها بتوانند مهارت‌های پزشکی خود را ارتقاء بخشند بدون اینکه ارزش‌های انسانی و اخلاقی را فراموش کنند.

در این مطالعه تلاش بر آن است تا به تعیین اصول و استانداردهای اخلاقی مربوطه به انواع موقعیت‌های آموزش گروه پزشکی (پزشکی، پرستاری و مامایی، داروسازی و دندان‌پزشکی) پرداخته و با تدوین کدهای اخلاقی راهنمایی کاربردی جهت رعایت اصول اخلاقی در آموزش گروه پزشکی و رعایت حقوق فراگیران و سوژه‌های آموزشی ارائه گردد.

روش‌شناسی

این پژوهش یک مطالعه جامع است که دارای چند بخش اصلی و مجزا است، قسمت اول آن شامل دستیابی به مبانی نظری ملاحظات اخلاقی آموزش پزشکی بوده که طی سه مطالعه میدانی کیفی و یک مطالعه تطبیقی انجام شد. قسمت دوم طرح تدوین راهنمای اخلاقی کاربردی است که طی سه مرحله تهیه پیش‌نویس اولیه توسط تیم تحقیق، بررسی پیش‌نویس توسط صاحب‌نظران در کارگاه مشورتی و تکمیل نهایی راهنمای اخلاقی صورت گرفت.

یافته‌ها

نتایج حاصل از این طرح به ترتیب، گزارش وضعیت موجود، استخراج نگرانی‌ها و چالش‌های اخلاقی موجود در آموزش بالینی، استخراج کدهای اخلاقی آموزش‌دهندگان و آموزش بالینی گروه پزشکی (مسئولیت‌های اخلاقی اساتید بالینی)، نقاط مشترک و اختلافی آن‌ها، دستیابی به بستر معرفتی تدوین کدهای اخلاقی، پیش‌نویس اولیه کدهای اخلاقی آموزش بالینی استفاده از بیمار، پیش‌نویس اولیه کدهای اخلاقی آموزش بالینی استفاده از همکلاسی، پیش‌نویس اولیه کدهای اخلاقی آموزش بالینی استفاده از بیمارنما و بیمار استاندارد، پیش‌نویس اولیه کدهای اخلاقی آموزش پزشکی استفاده از حیوانات، پیش‌نویس اولیه کدهای اخلاقی آموزش پزشکی استفاده از جسد، پیش‌نویس اولیه ۴ دسته کدهای اخلاقی معلمی اساتید بالینی

(پزشکی، دندان‌پزشکی، داروسازی، مامایی، پرستاری) و کدهای نهایی اخلاقی کاربردی اساتید بالینی و آموزش بالینی است.

بحث و نتیجه‌گیری

در راستای ارتقاء آموزش گروه پزشکی، راهبردهایی نظیر آموزش مبتنی بر جامعه و آموزش با استفاده از جایگزین‌های بیمار (همتا، بیمارنمای سالم یا بیمار استاندارد شده، بیمار مجازی) مورد حمایت و تأکید قرار گرفته است که به نوبه خود، مسائل جدیدی را در نحوه تعامل اخلاقی استاد و دانشجو به دنبال دارد. هدف از این دسته راهبردها این است که هم بیماران (امروزی و آینده) و هم جامعه پزشکی (دانشجویان پزشکی، پزشکان و کارکنان بخش سلامت) و در نهایت کل جامعه از مزایای آن منتفع گردیده بدون اینکه در این میان فردی دچار آسیب جسمی و روحی شود. بنابراین دستیابی به این سود جمعی و موفقیت در آموزش پزشکی و نهایتاً تأمین پزشکان آزموده، ماهر و باصلاحیت، در گرو ارتباط آموزشی بین افراد جامعه (چه سالم و چه بیمار) و جامعه پزشکی خواهد بود. در چنین شرایطی لازم است اساتید، ناظران، مسئولین و پزشکان از آموزش دانشجویان پزشکی به روش اخلاقی اطمینان یابند و در محیط آموزشی فرصتی برای دانشجویان فراهم نمایند تا آن‌ها بتوانند مهارت‌های پزشکی خود را ارتقاء بخشند، بدون اینکه جنبه‌های انسانی و اخلاقی را فراموش کنند؛ و دانشگاه‌های علوم پزشکی در این راستا باید محیط یادگیری خوشایند و الگوهای مثبتی برای ایفای نقش دانشجویان به صورت رفتار و عملکرد حرفه‌ای فراهم کنند تا حرفه‌مندی در میان کارآموزان رشته‌های پزشکی، اعضاء هیئت‌علمی و ناظران بالینی گسترش یافته و دانشجویان پزشکی برای مسئولیت خطیری که در آینده به عهده خواهند داشت به طور کامل آماده و مهیا شوند.

کلیدواژه: کدهای اخلاقی، آموزش پزشکی، پرستاری و مامایی، داروسازی، دندان‌پزشکی.